

De Schepping van de Eerste Dag

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra

Lezingen:

1^e schriftlezing: Genesis 1, 1-13

2^e schriftlezing: Kolossenzen 3, 1-4

3^e schriftlezing: Johannes 20, 1-18

Inleiding

Pasen is het feest waarmee de kerk het leven viert. Wij worden uitgedaagd het leven te vieren als een geheim dat mensen delen met God. Het is Jezus die in zijn verbondenheid met andere mensen zijn trouw aan God niet heeft ontkend. Zo belichaamt hij het leven in Gods licht. Dat is het licht van de schepping. Wij beseffen opnieuw: iedere dag is een wonder.

Thema: De schepping van de Eerste Dag

Gemeente van Christus, wat zou het kunnen betekenen als je zegt dat je leven met Christus verborgen ligt in God? Een wonderlijke uitspraak als je er goed over nadenkt. Toch is dit de kern van de woorden van de apostel Paulus aan de christenen in Kolosse, een stad in Griekenland. Maar we hebben eigenlijk alleen maar wonderlijke dingen gehoord. Het hele scheppingsverhaal is een wonderlijke weergave van de werkelijkheid waar wij deel van uit maken. De bijbelse beschrijving van de eerste drie dagen van de schepping is niet bedoeld als een letterlijk verslag van iets wat ooit letterlijk zo is gebeurd. Het is een diepzinnige duiding van iets wat iedere dag gebeurt. De coulissen van het leven, iedere dag weer staan ze klaar als een uitnodiging, een vriendelijke wenk om op te staan, een uitdaging. God vraagt onze hand om de dans van het leven te dansen.

Als er staat 'In het begin' kun je ook lezen: 'In beginsel' of 'In principe' en dan is het eigenlijk niet 'God schiep' maar 'God scheidt'. Is dat niet wat ook Jezus ons toont in het wonderlijke verhaal van de opstanding? Het lege graf vertelt ons dat Jezus niet in de dood wordt gevonden. In de ontmoeting met Maria worden wij gewaarschuwd ons niet te vergissen. Jezus maakt zichzelf bekend door de naam van Maria uit te spreken. Maar meteen daarna blijkt dat het nu niet langer en louter om zijn lichamelijke gestalte kan gaan. 'Hou me niet vast,' zei Jezus en Maria heeft losgelaten. Het is een dankbaar onderwerp voor talloze schilders geweest door de eeuwen heen.

Het grote misverstand wordt opgeroepen doordat velen zich eenzijdig hebben gefocust op die lichamelijke kant van de opstanding. Dat is begrijpelijk. Het lichaam is ons dierbaar. Als Maria ontdekt dat het graf leeg is, dan is zij geschokt. Het is pijnlijk om het lichaam van een geliefde uit handen te

moeten geven. 'Wederopstanding des vlezes,' zo is het in de apostolische geloofsbelijdenis komen te staan.

Als 14-jarige heb ik eens meegedaan aan een archeologisch zomerkamp. We moesten bij Dorestad, bij het tegenwoordige Wijk bij Duurstede, een christelijke begraafplaats uit de tijd van Karel de Grote helpen opgraven. Vanwege de nieuwbouw van een woonwijk werden de graven geruimd. In keurige rijtjes lagen de skelleten te wachten op de jongste dag. Wij vonden ze met de voeten naar het Oosten, in de richting van Jeruzalem. Stellig hadden ze geleefd in de overtuiging dat Jezus zou terugkomen op de wolken en dat elk oog zou hem zien.¹ Het ging mij aan m'n hart dat deze beenderen, nadat wij keurig met een troffeltje en een borsteltje alle botjes hadden blootgelegd, zouden worden geruimd. Er wonen nu mensen in huizen met grasveldjes op dezelfde plek. Kinderen spelen in de straten. Niemand denkt meer aan die rijtjes van gestorven christenen, die zo lang geleden hebben geleefd, geloofd, gehoopt en liefgehad, in de 9e eeuw en die daar ooit zijn begraven door hun dierbaren, verwachtende de wederopstanding van het vlees en het eeuwig leven.

Toch voel ik een sterke verbondenheid. Natuurlijk geloofden de middeleeuwen anders dan wij. Natuurlijk geloof ik al weer op een andere wijze dan mijn ouders. In de bijbel zelf zie je grote verschillen tussen de wijze waarop mensen hun geloof beleven. Daar is niets mis mee. Toch kun je je verbonden voelen in één perspectief. Dat is het perspectief van de schepping. Nogmaals, de schepping is op deze wijze begrepen geen historische gebeurtenis, niet iets van daar en toen en heel lang geleden. De schepping: Dat is hier en nu, vandaag en morgen. In de scheppingsgedachte radicaliseert zich de actualiteit. Jij leeft nu! De intense beleving van de dag van vandaag doet je beseffen hoe kostbaar dit moment is, de mensen jou gegeven, de ontmoetingen vandaag, het omzien naar elkaar. Juist die intensiteit scheidt een verbondenheid met andere tijden. Immers, je realiseert je, zo hebben ook zij ooit in het licht gestaan, wat mij betreft het licht van God.

Op de voorkant van de liturgie vindt u een afbeelding van het beeld 'De schepping' van Deodaat Visser. Steeds in de Veertigdagen hebben wij telkens weer een ander beeld van Deodaat centraal gesteld in de ruimte

van onze kerk. Het beeld 'De Schepping' is ontstaan, eenvoudigweg toen Deodaat wilde oefenen met rechte vlakken aan elkaar kleien. Een aantal doosjes maakte hij, kubussen eigenlijk, waarbij de een telkens in een andere paste, zoals bij kinderspeelgoed waarvan je ook een torentje kunt bouwen. Al boetsierend bedacht Deodaat dat er een oude Griekse mythe bestaat over de doos van Pandora. Dat was een doos waarin alle ellende van de hele wereld veilig was opgeborgen. Maar helaas, deze doos werd toevertrouwd aan een vrouw met vele, ja alle gaven die je bedenken kunt, maar ze was ook nieuwsgierig. Pandora kon het niet laten en opende de doos, waarna alle plagen en rampen en ziekte en dood zich over de hele aarde verspreidde. Het enige dat op de bodem achter bleef, was de hoop. In het beeld 'De Schepping' is deze gedachte verbonden met de bijbelse ideeën over schepping en ontwikkeling van de mensheid, dat wil zeggen de geschiedenis. We zien in de onderste doos, de grootste, de oerzee waar al het leven uit voortkomt en wezens die nog proberen de doos gesloten te houden en zodoende de ontwikkeling van goed maar ook kwaad te voorkomen. Bij de tweede doos zie je een man en een vrouw en een appel. U begrijpt het: Adam en Eva, het Paradijs wordt verlaten. De derde doos gaat gepaard met twee mannen, de een slaat de ander dood. Kain en Abel tonen ons de eerste menselijke ontmoeting die meteen leidt tot de dood. Maar de vijfde doos toont ons het gelaat van Christus. Zijn lichaam is de zesde doos, die zich ontvouwt in alle kwetsbaarheid, de hoop achtergebleven op de bodem van de doos van Pandora, is voor ons in de weg van Jezus herkenbaar en toegankelijk gemaakt. Gesloten is zijn lichaam weer een doos met zes vlakken, voor ons een symbool van de overwinning op het kwaad. Natuurlijk is dit symbooltaal, maar met wat voor zeggingskracht!

U weet, het zijn de evangelisten die ons het lege graf berichten. Niet de concentratie op het graf brengt het contact met de levende Jezus. Maar de apostel Paulus gebruikt andere taal om, wat mij betreft, hetzelfde geheim te vertellen. Hij spreekt niet over het lege graf, maar op tal van plaatsen heeft hij het over de verschijningen van Christus. Ook al is Jezus gestorven en zijn lichaam verdwenen, hij blijft mensen aanspreken, heel direct. Paulus zelf hoorde zijn stem, maar wat hij zag was een licht.² Wij doen er, denk ik goed aan, te respecteren, dat ieder bij het paaswonder een eigen beleving kan hebben. Een vruchteloze weg

vind ik van mensen te eisen dat zij allemaal op precies dezelfde wijze instemmen met de letterlijkheid van de opstanding. Dit inzicht elkaar vrij te laten is belangrijk, want zodoende behartigen we oprecht het reusachtige misverstand dat ik eerder benoemde. Dat is een misverstand binnen én buiten de kerk.

Mensen kunnen zich belemmerd voelen in Christus te geloven, wanneer de kern van het verhaal lijnrecht ingaat tegen hun verstand. Ook God zelf kan helemaal uit beeld verdwijnen, wanneer je meent dat je Genesis 1 alleen maar recht doet door de zeven dagen van de schepping letterlijk te nemen. Maar dat is op geen enkele wijze de bedoeling. Mensen zijn mythische beelden in de loop van de geschiedenis verkeerd gaan verstaan en het kost heel wat moeite om dat recht te zetten. Maar als wij kinderen die leven in de 21e eeuw willen helpen om in balans te blijven in het leven, dan kan het helpen om ze zelfbewust te leren leven met de geheimen van leven en dood. Ons leven valt niet samen met de materiële werkelijkheid. Tegelijk doet ons lichaam ertoe, wij kunnen ons er over verheugen hoe mooi het is gemaakt, wij kunnen ervan genieten, wij maken als mens deel uit van heel die mooie schepping waarvan in de bijbel wordt gezegd dat God zag dat het goed was. Toch weten wij maar al te goed dat ons lichaam kwetsbaar is, dat het kapot kan gaan en dat het zwaar kan worden en zelfs een last kan zijn.

In het Paasfeest mogen wij allemaal bemoediging vinden. Jezus van Nazareth is in zijn aardse lichaam niet meer tussen zijn leerlingen aanwezig. Maar de levende Christus verenigt mensen in het lichaam van zijn opstanding. Wij worden, zo verschillend als wij zijn, aan elkaar verbonden in het licht van God. Zo zijn wij nieuw, als op de eerste dag.

Uitzending en zegen

Ook wij zijn vaak vol aandacht voor het graf, geschokt en bezorgd, komen wij samen wanneer de dood er is. Maar als wij zien hoe Jezus leeft, dan voelen wij ons gezonden, op weg gestuurd om er voor elkaar te zijn in Gods naam, met Christus opgewekt uit de dood, en daarom tot het goede leven op aarde in staat.

De genade van onze Heer Jezus Christus
de liefde van God
de gemeenschap van de heilige Geest,
is met jullie allemaal.

Noten

¹Openbaring 1,7.

²Handelingen 9, 3-4.

Figuur 1: Beeld Deodato Visser *De schepping*

Figuur 2: Beeld Deodato Visser *De schepping*

Figuur 3: Beeld Deodaat Visser *De schepping*